

TAMMI Potku päähän

AAMULEHTI
3.10.90

Veijo Baltzarin romaani *Musta tango* tuo yhden tulkinnan lisää niin sanotusta pahasta. Romanin nimi on ytimekäs.

Tapahtumat jumputtavat tangon tahdissa eteenpäin. Vähän nykien, vähän hiki-sesti notkahdellen.

Baltzar kuvaa nyt, kuten aiemmissakin romaaneissaan, yhteiskunnan puolapuiden alimmille askelmille jääneitä ihmisiä. Sosiaalinen predestinaatio toimii vääjäämättä. Alhaalta on mahdoton nousta rehellisin keinoin. Poikkeaminen lain ja kuuliaisuuden normeista tietää entistä vääjäämättömämmin painumista alaspäin.

Potkut päähän ovat sekä kirjaimellisia että symbolisia.

Musta tango, kuten *Mari-kin* (1973) on lajityypiltään kehityskertomus. Se on sitä kuitenkin negatiivisessa merkityksessä. Valoa ei näy, kehitys katkeaa vereen ja kuolemaan.

Musta tango on puhdaslinjainen triangeldraama. Sen päähenkilöinä ovat mustalaisseurakokoukset Feija ja Elias sekä valkolaistyttö Lissu.

Lissu on Feijan neito siihen saakka, kunnes Elias ilmaantuu kuvioihin. Miesten valtaistelu ja naisen pyristely veitsenteräisessä tilanteessa muodostavat teoksen tapahtumamaailman.

Feija on häviö, jolle Lissun olemassaolo merkitsee pientä mahdollisuutta hyvään: tunteisiin, kosketukseen, omanarvontuntoon. Feija on peluri, joka hoitaa asiansa suurelleisesti ja suvereenilla voimallaan.

Lopputulokset on alukuvityksistä asti selvä. Tangoon

Veijo Baltzar

sisältyvät kätkeyt intohimot, kuolema ja toivottoisuus.

Veijo Baltzar on maamme ainoa mustalaiskirjailija. Hän tuntee kuvattavansa ja tietää, mistä puhuu.

Mustaa tangoa voikin lukea sosiaaliraporttina. Sellaisena se päihittää sosiaalivirrominaisten kalsean, kapulakielisen tilastoinnin. Se antaa mahdollisuuden tirkistellä maailmaan, joka on useimmille tyystin vieras.

Kaunokirjallisena teoksena se jää ohueksi ja liian klišeiseksi laatukuvaksi.

Vaikka tekstissä vilahtavat tarkka havainnointi ja kyky sosiaaliseen analyysiin, ei niistä kuitenkaan seuraa henkilökuvauksen syveneminen tai rikastuminen. Keskiluokkaisen Lissun ja hänen kumppaniensa liitot ovat rautalankamalleja, jotka jäävät pelkiksi malleiksi.

Veijo Baltzar: *Musta tango*,
142 s., Tammi.

MAILA-KATRIINA
TUOMINEN